

HONUNGSBIN

Honungsbina besöker alla slags blommande växter.
Foto: Sören Eriksson

Oljeväxterna bidrar med blommor i slättlandskapet.
Foto: Albin Andersson

En blommande kantzon gynnar pollinerarna.
Foto: Sören Eriksson

Husdjur sedan länge

Honungsbiet är en av få insektsarter som människan har som husdjur. Arten förekommer naturligt i Europa, Afrika och Asien och spreds till Amerika på 1600-talet. Arten honungsbi delas in i 28 underarter. I Sverige används fyra underarter inom biodlingen: nordiskt honungsbi, italienskt honungsbi, krainerbi och buckfastbi.

De första landskapslagarna reglerade vad som gällde om någon hittade förrymda svärmar med honungsbin. Under 1500-talet var biodling viktigt i Norden och vax var en viktig exportvara under denna period.

Supergeneralist

Sverige har nära 300 arter av bin. Ett av dessa är honungsbiet eller tambiet. De övriga är vilda bin som kan delas in i humlor och solitära bin. Många solitära bin är anpassade till en viss grupp av växter när de samlar pollen. Solitärbin är pollenspecialister som flyger till en eller några få växter. Honungsbina däremot kan samla nektar och pollen från de flesta blomväxter, de är alltså generalister.

Detta gör att biodlare kan hålla bin i vitt skilda landskap. En bigård fungerar utmärkt i det skånska slättlandskapet med tillgång till oljeväxter och klöver. En bigård fungerar också på de bohusländska ljunghedarna, det öländska alvaret och i fjällvärlden även om säsongen är kort där.

Varroakvalstret hotar

Det största hotet mot honungsbiet just nu är varroakvalstret. Det uppmärksammade fenomenet CCD (Colony Collapse Disorder) har ännu inte påvisats i Sverige. Läs mer på Jordbruksverkets webbplats, om hur du kan skydda din bigård från sjukdomar.

Fixar fruktsättningen

Honungsbina är, tillsammans med humlorna och solitärbin, helt nödvändiga för att få en god skörd av oljeväxter, åkerbönor, klöver, frukt, bär och frilandsgurka. I intensivt odlade åkerlandskap, där det finns få boplatser för solitärbin och humlorna, ökar honungsbinas betydelse eftersom bikuporna kan flyttas.

DU KAN HJÄLPA HONUNGSBINA

Bjud på pollen och nektar

Om du vill ha en permanent bigård på din gård ska du se till att skapa en mångfald av blommande växter. Bina behöver pollen och nektar under hela sommarhalvåret. Se till att gynna blommande växter på åkerholmar, slänter, bryn, betesmarker och i gårdsmiljön. Honungsbina behöver dessa kantzoner eftersom det alltid blir långa perioder då det saknas blommor i vallen eller på åkern.

Blommor hela sommaren

Honungsbina samlar nektar- och pollen varje dag från april till oktober. Om du erbjuder många blommande växter hela säsongen skapar du goda förutsättningar för bisamhället:

- Se till att det finns gott om Salix på våren.
- Odlar gärna blommande grödor som oljeväxter, åkerböna, vall med vitklöver, rödklöver och honungsört.
- Se också till att det finns sent blommande växter i trakten som fältvädd, ängsvädd, vialer, vickrar eller ljung.

Tänk på att vissa kemiska växtskyddsmedel är särskilt skadliga för pollinerande insekter. Dessa medel får inte användas i odlingar där humlor och bin flyger. Läs alltid preparatets bruksanvisning, där finns uppgifter om bigiftighet och anvisningar om hur du skyddar pollinerarna i och runt fältet. Även blommande ogräs och annan undervegetation kan locka pollinerare till fältet.

Sätt ut honungsbina

En del lantbrukare är också biodlare. En egen bigård ger bra möjligheter att flytta kupor till klöverfröodlingar, rapsfält eller till andra grödor som behöver pollineras en viss tid. Mer information om hur du startar en biodling finns på Jordbruksverkets och Sveriges Biodlares Riksförbunds webbplatser.

Många fruktodlare och även bärodlare ser till att det finns bikupor vid fälten eller i närheten. Jordgubbar anses inte vara så attraktivt för bin, men i praktiken visar det sig att bina gärna flyger ut i jordgubbslandet när kuporna placeras vid fältkanten. Hallon är däremot mycket attraktivt för honungsbina och kan locka bin även på avstånd. För fruktodling är det nödvändigt med honungsbina för att säkerställa pollineringen.

Hyr en kupa

För att du som lantbrukare ska få så god skörd som möjligt kan du hyra pollinering under den period din gröda behöver det. Vänd dig till närmaste biodlarförening för att få kontakt med verksam biodlare i ditt närområde.

Du som inte har egna bin kan hyra en kupa.
Foto: Christer Wallinder

Tips!

Lär dig mer om nyttodjuret i odlingslandskapet med appen Nyttodjur. Du hittar den på AppStore eller GooglePlay.
Sök på *Jordbruksverket*

Text: Magnus Stenmark, CallunaAB.
Faktaundersökning: Björn Cederberg,
Björntjänst Naturvårdskonsult.

Spara sädgar och viden så får bina pollen på våren. Foto: Magnus Stenmark